

Bevel tot aanhouding en voorlopige hechtenis

Wat is voorlopige hechtenis?

De voorlopige hechtenis is de vrijheidsberoving van een verdachte in het kader van een gerechtelijk onderzoek in strafzaken.

De voorlopige hechtenis is een uitzonderlijke situatie en betekent tevens een aantasting van de persoonlijke vrijheid, waardoor zij aan zeer strikte voorwaarden onderworpen.

Wat zijn de verschillende soorten van vrijheidsberoving?

Er zijn verschillende soorten vrijheidsberoving, die hierna kort worden uitgelegd.

Bevel tot medebrenging.

De vrijheidsberoving op grond van een medebrengingsbevel gaat uit van de onderzoeksrechter met het oog op de ondervraging van een persoon die niet vrijwillig verschijnt (verdachte of getuige) met een maximale duur van 48 uur.

Bestuurlijke arrestatie.

In geval van volstrekte noodzaak, mogen ambtenaren van bestuurlijke politie overgaan tot aanhouding in 4 wettelijk bepaalde gevallen met de voorwaarde dat de vrijheidsberoving niet langer mag duren dan strikt noodzakelijk en in geen geval 12 uur te boven mag gaan (tenzij in de door de wet voorziene gevallen).

De vier gevallen van bestuurlijke aanhouding zijn:

- van een persoon die hen hindert in het vervullen van hun opdracht het verkeer vrij te houden;
- van een persoon die de openbare rust daadwerkelijk verstoort;
- van een persoon, ten aanzien van wie er op grond van zijn gedragingen, van materiële aanwijzingen of van de omstandigheden, redelijke gronden zijn om te denken dat hij voorbereidingen treft om een misdrijf te plegen dat de openbare rust of de openbare veiligheid ernstig in gevaar brengt, met als doel hem te beletten een dergelijk misdrijf te plegen;
- van een persoon die een misdrijf pleegt dat de openbare rust of de openbare veiligheid ernstig in gevaar brengt, teneinde dit misdrijf te doen ophouden.

Vrijheidsberoving in het kader van een foullering.

De bestuurlijke foullering mag maximaal 1 uur bedragen.

Gerechtelijke arrestatie.

De arrestatie is een vorm van vrijheidsberoving door de procureur des konings of de onderzoeksrechter en die maximaal 48 uur mag duren.

Deze brochure gaat over de arrestatie in het kader van een gerechtelijk onderzoek buiten heterdaad en daaropvolgend het aanhoudingsbevel.

In welke gevallen is gerechtelijke arrestatie mogelijk?

Arrestatie is enkel mogelijk bij misdaden en wanbedrijven.

Welke formaliteiten moeten worden vervuld?

Van de beslissing tot arrestatie wordt onverwijld kennis gegeven aan de betrokkene. Deze kennisgeving bestaat in het mondeling mededelen van de beslissing in de taal van de rechtspleging.

Er wordt een proces-verbaal opgemaakt. Dit proces-verbaal vermeldt:

- de beslissing van de procureur des Konings, de door hem getroffen maatregelen en de wijze waarop deze zijn medegedeeld;
- het juiste uur van de effectieve vrijheidsbeneming, met nauwkeurige opgave van de omstandigheden waarin de vrijheidsbeneming tot stand gekomen is;
- het juiste uur van de kennisgeving aan de betrokkenen van de beslissing tot arrestatie;

Welke rechten heeft de persoon die gerechtelijk gearresteerd werd?

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen drie periodes.

Periode vanaf de arrestatie.

Hij heeft verschillende rechten:

Recht op vertrouwelijk gesprek.

De gearresteerde verdachte heeft in beginsel het recht op een vertrouwelijk gesprek met een advocaat voorafgaand aan het eerste verhoor.

Het vertrouwelijk gesprek moet beginnen binnen de 2 uren vanaf het contact met de advocaat of de permanentiedienst van de Orde van Vlaamse balies.

Het vertrouwelijk gesprek kan 30 minuten duren doch kan uitzonderlijk verlengd worden op beslissing van de persoon die verhoort.

Het vertrouwelijk overleg kan telefonisch of ter plaatse gebeuren.

Indien het vertrouwelijk gesprek niet binnen de 2 uren kan gebeuren, vindt er een telefonisch vertrouwelijk gesprek plaats met de permanentiedienst waarna het verhoor kan beginnen.

In uitzonderlijke omstandigheden en bij dwingende redenen, kan de procureur des Konings of de onderzoeksrechter beslissen om uw recht op voorafgaandelijk vertrouwelijk overleg of bijstand van een advocaat tijdens het verhoor niet toe te kennen.

Hij moet deze beslissing motiveren.

Na telefonisch vertrouwelijk overleg met de gekozen advocaat of met de advocaat van de permanentie, en in akkoord met deze, kan de meerderjarige verdachte afstand doen van het recht op bijstand tijdens het verhoor dat, indien mogelijk, audio gefilmd kan worden opgenomen ter controle van het verloop van het verhoor.

De verhoorder, de procureur des Konings of de gelaste onderzoeksrechter kunnen altijd ambtshalve beslissen het verhoor audio gefilmd op te nemen.

De digitale opname van het verhoor wordt bewaard en de wet schrijft voor hoe de verdachte en/of zijn advocaat dit verhoor kunnen inzien of een afschrift ervan kunnen bekomen.

Indien de verdachte de taal van de procedure niet verstaat of spreekt wordt een beroep gedaan op een beëdigde tolk, waarvan de kosten ten laste zijn van de Staat.

Recht op bijstand van een advocaat tijdens de verhoren.

Het gaat over de verhoren tijdens de termijn van 48 uren.

Indien voldaan is aan bepaalde voorwaarden heeft de verdachte recht op gehele of gedeeltelijke kosteloze juridisch bijstand.

De verdachte heeft ook recht op onderbreking van het verhoor voor een bijkomend vertrouwelijk overleg.

De onderbreking kan eenmalig gebeuren:

- op verzoek van de te verhoren persoon of zijn advocaat
- hetzij bij het aan het licht komen van nieuwe strafbare feiten die geen verband houden met de feiten die hem oorspronkelijk ter kennis werden gebracht.

Recht om aangeduide persoon op de hoogte te brengen.

De gearresteerde verdachte heeft het recht om een door hem aangeduide derde persoon op de hoogte te brengen hetzij door de ondervrager hetzij door een door hem aangewezen persoon en dit via het meest geschikte communicatiemiddel.

De procureur des Konings of de onderzoeksrechter kan evenwel met een gemotiveerde beschikking deze kennisgeving uitstellen voor de duur die noodzakelijk is om de belangen van het onderzoek te beschermen indien een dringende reden dit rechtvaardigt:

- een dringende noodzaak om ernstige negatieve gevolgen voor het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit van een persoon te voorkomen;
- een dringende noodzaak om een situatie te voorkomen waarin substantiële schade aan de strafprocedure kan worden toegebracht.

Recht op medische bijstand.

De gearresteerde heeft ook recht op medische bijstand. De kosten vallen onder de gerechtskosten.

De verdachte heeft daarenboven recht op een medisch onderzoek op zijn kosten door een arts van zijn keuze.

Andere rechten bij het verhoor.

Het verhoor zelf begint met een aantal mededelingen. Buiten de herhaling van de beknopte mededeling van de feiten en het zwijgrecht, wordt u meegedeeld dat:

- u kan vragen dat alle gestelde vragen en alle gegeven antwoorden worden genoteerd in de gebruikte bewoordingen;
- u kan vragen dat een bepaalde opsporingshandeling wordt verricht of een bepaald verhoor wordt afgenomen;
- uw verklaringen als bewijs in rechte kunnen dienen.

Bij een ondervraging kan u gebruik maken van documenten die u in uw bezit hebt, zonder dat daarvoor het verhoor kan worden uitgesteld. U mag, tijdens of na het verhoor, eisen dat deze stukken bij het proces-verbaal van het verhoor worden gevoegd of ter griffie worden neergelegd.

Verhoor door de onderzoeksrechter.

De verdacht heeft recht op bijstand van zijn advocaat tijdens alle verhoren.

Periode na verhoor door de onderzoeksrechter en tijdens handhaving van voorlopige hechtenis.

Ook hier heeft de verdachte recht op bijstand van een advocaat.

De verdachte heeft recht op een vertrouwelijk overleg met zijn advocaat en recht op bijstand tijdens de verhoren die worden afgenomen. Hij heeft ook recht op onderbreking van het verhoor.

De onderbreking kan eenmalig gebeuren op verzoek van de te verhoren persoon of zijn advocaat hetzij bij het aan het licht komen van nieuwe strafbare feiten die geen verband houden met de feiten die hem oorspronkelijk ter kennis werden gebracht.

Indien het verhoor op schriftelijke uitnodiging geschiedt (bijvoorbeeld in geval van hechtenis onder elektronisch toezicht) met vermelding van een beknopte omschrijving van de feiten, van het recht op vertrouwelijk overleg met zijn advocaat, het recht op bijstand van zijn advocaat tijdens het verhoor, het recht om het verhoor eenmalig te onderbreken dan wordt betrokkene geacht zijn advocaat te hebben geraadpleegd.

De meerderjarige kan vrijwillig afstand doen van dat recht op voorwaarde dat hij dit ondertekent in een document, waarin hem tevens op de gevolgen worden gewezen van de afstand van dat recht.

Kan het verhoor gefilmd worden?

Indien mogelijk, kan het verhoor audio gefilmd worden ter controle van het verloop van het verhoor.

De verhoorder, de procureur des Konings of de onderzoeksrechter kunnen dit beslissen.

Wat kan uw advocaat doen tijdens het verhoor zowel tijdens het verhoor door de politiediensten als tijdens het verhoor door de onderzoeksrechter?

Uw advocaat ziet toe op:

- het respecteren van uw zwijgrecht en het recht uzelf niet te beschuldigen;
- de wijze waarop u tijdens het verhoor wordt behandeld, of er geen ongeoorloofde dwang of druk op u wordt uitgeoefend;

- de kennisgeving van uw rechten en de regelmatigheid van het verhoor.

Indien uw advocaat hierover opmerkingen heeft, kan hij die onmiddellijk in het proces-verbaal laten opnemen. Uw advocaat kan vragen dat een bepaalde opsporingshandeling wordt verricht of een bepaald verhoor wordt afgenomen. Hij kan verduidelijking vragen over vragen die worden gesteld. Hij kan opmerkingen maken over het onderzoek en over het verhoor. Het is hem niet toegelaten te antwoorden in uw plaats of het verloop van het verhoor te hinderen.

Uzelf of uw advocaat heeft het recht het verhoor één keer te onderbreken voor een bijkomend vertrouwelijk overleg. Ook indien tijdens het verhoor nieuwe feiten aan het licht komen, mag u een bijkomend vertrouwelijk overleg met uw advocaat voeren.

Dit mag maximum 15 minuten duren.

Kan u afstand doen van uw recht op overleg of bijstand van een advocaat?

Dat kan op voorwaarde dat:

1. u meerderjarig bent;
2. nadat u hiervoor een document ondertekend en gedateerd hebt;
3. indien mogelijk, kan het verhoor worden gefilmd; u kan dit met uw advocaat bespreken.

Kan u weigeren te antwoorden op de vragen?

U bent nooit verplicht uzelf te beschuldigen.

Nadat u uw identiteit hebt bekend gemaakt, hebt u de keuze om een verklaring af te leggen, te antwoorden op de gestelde vragen of te zwijgen.

Hoe lang mag de arrestatie duren en van wanneer begint deze termijn te lopen?

De duur van de arrestatie werd opgetrokken van 24 naar 48 uur.

De termijn begint te lopen vanaf het ogenblik dat de persoon niet meer kan gaan en staan waar hij wil.

Wanneer iemand zich bijvoorbeeld aanmeldt bij de politie en de politie beslist dat hij niet meer mag vertrekken, dan begint deze termijn vanaf dan te lopen en niet vanaf het ogenblik dat de persoon vertrokken is om zich aan te melden bij de politie.

De politie moet een P.V. opstellen waarin een aantal gegevens vermeld worden o.a. het juiste uur van de vrijheidsberoving en de omstandigheden waarin de vrijheidsberoving is tot stand gekomen.

Aan welke voorwaarden moet het bevel tot aanhouding voldoen?

Er zijn grondvoorwaarden en vormvoorwaarden.

Grondvoorwaarden.

Ernstige aanwijzingen van schuld

Er moeten ernstige aanwijzingen van schuld zijn, die op een regelmatige manier zijn gekomen.

Dit betekent dus niet dat de schuld al moet bewezen zijn, doch wel dat er aanwijzingen moeten zijn.

Aanwijzingen van schuld doen geen afbreuk aan het vermoeden van onschuld.

Strafmaat.

Het feit moet strafbaar zijn met een gevangenisstraf van 1 jaar of meer.

Het is dus voldoende dat de wet op het misdrijf een correctionele hoofdgevangenisstraf voorziet van één jaar of meer. Aanhouding is dus mogelijk voor bijvoorbeeld zijn diefstal, misbruik van vertrouwen, oplichting, enz.

Omdat de aanhouding en daaropvolgend de voorlopige hechtenis een ingrijpende maatregel is, heeft de wet een zekere zwaarwichtigheid voorzien.

Aanhouding volstrekt noodzakelijk voor de openbare veiligheid.

De aanhouding moet volstrekt noodzakelijk zijn voor de openbare veiligheid.

Enkel indien voor de betrokken persoon geen minder dwingende maatregel dan een absolute vrijheidsberoving mogelijk is, is voorlopige hechtenis toegelaten.

Wettelijk voorziene straf is minder dan 15 jaar

In dit geval is de aanhouding slechts mogelijk:

- indien de in vrijheid gelaten verdachte nieuwe misdaden of wanbedrijven zou plegen (gevaar voor recidive);
- dat hij zich aan het optreden van het gerecht zou onttrekken (vluchtgevaar);
- of dat hij zou pogen bewijzen te laten verdwijnen (gevaar voor verduistering).
- zich zou verstaan met derden (collusiegevaar).

Opgelet één van de voorwaarden is voldoende. De voorwaarden moeten dus niet alle drie te samen vervuld zijn.

Wettelijk voorziene straf is meer dan 15 jaar

In dit geval is de invulling van de openbare veiligheid niet limitatief gebonden aan deze omstandigheden en is er dus een versoepelde verantwoordingsmogelijkheid.

Vormvoorwaarden.

Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter.

Het verhoor moet door de onderzoeksrechter zelf gebeuren voorafgaand aan het bevel tot aanhouding. Hij mag het verhoor dus niet overlaten aan een officier van gerechtelijke politie.

Het moet ook in de taal die de verdachte begrijpt, desnoods met behulp van een tolk.

Voorafgaand verhoor is enkel niet nodig wanneer de verdachte zelf het verhoor onmogelijk maakt.

Bijstand van een advocaat.

Verdachte heeft al een advocaat.

Indien de verdachte al een advocaat heeft dan kan de advocaat de verdachte bijstaan bij het verhoor.

De verdachte noch zijn advocaat kunnen in deze stand van het onderzoek niet vragen om het verhoor éénmalig gedurende 15 minuten stop te zetten. Dit kan wel tijdens de periode van arrestatie.

De advocaat kan wel opmerkingen maken over het verhoor in verband met de feiten die ten laste gelegd worden en over de mogelijkheid tot aanhouding.

Verdachte heeft nog geen advocaat.

Indien de verdachte nog geen advocaat heeft, herinnert de onderzoeksrechter hem eraan dat hij het recht heeft een advocaat te kiezen en neemt hij contact op met de permanentiedienst die wordt georganiseerd door de Orde van Vlaamse balies en de "Ordre des barreaux francophones et germanophone", of bij gebrek hieraan door de stafhouder van de Orde of zijn gemachtigde.

Het bevel tot aanhouding mag nooit genomen worden met het oog op onmiddellijke bestraffing of met het oog op enige vorm van dwang.

Welke mededelingen moet de onderzoeksrechter verplicht doen vooraleer een bevel tot aanhouding af te leveren?

Na het verhoor over de feiten deelt de onderzoeksrechter de betrokkene mee dat hij een bevel tot aanhouding kan afleveren.

De onderzoeksrechter is verplicht zowel de verdachte als de advocaat te horen in de opmerkingen hierover.

Opgelet de onderzoeksrechter moet niet de redenen meedelen waarom hij een bevel tot aanhouding zou afleveren.

Over welke mogelijkheden beschikt de onderzoeksrechter na het verhoor?

De onderzoeksrechter kan u:

- weigeren een bevel tot aanhouding af te leveren;
- vrijlaten met voorwaarden;
- aanhouden;
- aanhouden onder elektronisch toezicht.
-

Welke vermeldingen moet het bevel tot aanhouding zeker bevatten?

- wetsbepalingen die bepalen dat het feit een misdaad of wanbedrijf is;
- opgave van het feit/de feiten waarvoor het bevel wordt verleend;
- ernstige aanwijzingen van schuld;
- de feitelijke omstandigheden van de zaak en die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de verdachte die de voorlopige hechtenis wettigen gezien de criteria hierboven vermeld (gevaar voor recidive, gevaar voor ontvluchting enz.);
- vermelding dat de verdachte vooraf is gehoord;
- het aanhoudingsbevel moet ondertekend zijn en het zegel bevatten van de onderzoeksrechter.

Moet het bevel tot aanhouding vertaald worden?

Ofwel heeft de verdachte een mondelinge vertaling gekregen van het bevel tot aanhouding ofwel heeft hij recht een vertaling te vragen van de relevante passage van het bevel tot aanhouding in een taal die hij begrijpt.

Dit laatste moet gebeuren door een schriftelijk verzoek neer te leggen binnen de drie dagen na het bevel tot aanhouding en dit op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

De vertaling moet binnen **een redelijke termijn** verstrekt worden en de kosten van de vertaling zijn **ten laste van de Staat**.

Binnen welke termijn moet het bevel tot aanhouding betekend worden?

Het bevel tot aanhouding moet afgeleverd worden **binnen de 48 uren** vanaf het ogenblik van de effectieve vrijheidsberoving.

De betekening geschiedt door de griffier van de onderzoeksrechter, door de directeur van een strafinrichting of door een agent van de openbare macht.

Ze bestaat in het mondeling meedelen van de beslissing in de taal van de rechtspleging, met afgifte van een volledig afschrift van de akte.

Zelfs indien de verdachte zich reeds in hechtenis bevindt wordt het bevel tot aanhouding hem vertoond en wordt hem daarvan afschrift gegeven.

Hoe wordt het bevel tot aanhouding uitgevoerd?

Het bevel tot aanhouding kan uitgevoerd worden door opsluiting in de gevangenis of door hechtenis onder elektronisch toezicht.

Elektronisch toezicht houdt in dat de verdachte voortdurend op een bepaald adres moet verblijven, met uitzondering van een aantal toegestane verplaatsingen en dit alles [volgens de regels door de Koning bepaald](#).

Wat gebeurt er met de processen-verbaal?

Bij de betekening van het bevel tot aanhouding moet een afschrift worden overhandigd van de processen-verbaal van het verhoor door de onderzoeksrechter en van de verhoren afgenomen tussen het tijdstip van de vrijheidsberoving en het tijdstip waarop de betrokkene naar de onderzoeksrechter werd verwezen.

Wat betekent opsecreetstelling (verbod van vrij verkeer)?

Het principe is dat onmiddellijk na het bevel tot aanhouding de verdachte vrij verkeer en contact kan hebben met zijn advocaat. Dit gebeurt doorgaans in de gevangenis.

De onderzoeksrechter kan wel opsecreetstelling bevelen. **Dit geldt niet ten aanzien van de advocaat.**

Er wordt ook een onderscheid gemaakt tussen twee periodes.

Drie dagen na eerste verhoor.

De onderzoeksrechter kan het vrij verkeer met andere personen dan de advocaat verbieden. Dit gebeurt via een gemotiveerde beschikking en het verbod geldt voor ten hoogste drie dagen na het eerste verhoor en is niet vernieuwbaar.

Uiterlijk tot de beschikking tot mededeling.

Als er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat een verdachte zou pogen bewijzen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden, kan de onderzoeksrechter bevelen om een verdachte **gescheiden te houden van andere verdachten**.

Hij kan ook het **bezoek verbieden** van personen van buiten de inrichting, briefwisseling verbieden gericht aan of uitgaande van bepaalde personen, en ook **telefonische contacten verbieden** met bepaalde personen.

De onderzoeksrechter moet deze personen en instellingen telkens individueel in zijn beslissing vermelden .

De beslissing geldt voor de **strikt noodzakelijke duur** (die de onderzoeksrechter bepaalt) en uiterlijk tot de beschikking tot mededeling.

De onderzoeksrechter neemt deze beslissing bij een **met redenen omklede beschikking**, die wordt overgeschreven in een register in de gevangenis. De gevangenisdirecteur betekent deze beslissing aan de verdachte.

De beslissing in verband met de briefwisseling **geldt evenwel niet** voor de Koning, de parlementsleden, de ministers, de rechterlijke overheden enz.

Is er een contactverbod mogelijk in geval van hechtenis onder elektronisch toezicht?

Dit is mogelijk en de onderzoeksrechter moet de beslissing motiveren.

Het contactverbod geldt ook hier niet ten aanzien van de advocaat.

De onderzoeksrechter kan:

- verbieden dat de verdachte bezoek ontvangt van de individueel in het bevel tot aanhouding vermelde personen;
- elke briefwisseling verbieden met de individueel in het bevel tot aanhouding vermelde personen of instellingen;
- elke telefonische of elektronische communicatie verbieden met de individueel in het bevel tot aanhouding vermelde personen of instellingen.

De beslissing geldt voor de **strikt noodzakelijke duur** (die de onderzoeksrechter bepaalt) en uiterlijk tot de beschikking tot mededeling.

De onderzoeksrechter neemt deze beslissing bij een **met redenen omklede beschikking**, die wordt overgeschreven in een register in de gevangenis. De gevangenisdirecteur betekent deze beslissing aan de verdachte.

De beslissing in verband met de briefwisseling **geldt evenwel niet** voor de Koning, de parlementsleden, de ministers, de rechterlijke overheden enz.

Kan de verdachte verhaal instellen tegen de maatregel van opscreetstelling?

Ja, bij het onderzoeksgerecht dat oordeelt over de voorlopige hechtenis.

Dit moet gebeuren via een verzoekschrift.

Tegen de beslissing van het onderzoeksgerecht (raadkamer) kan hoger beroep worden ingesteld.

Kan er beroep worden ingesteld tegen het bevel tot aanhouding?

Er is geen rechtsmiddel voorzien omdat binnen de 5 dagen door de raadkamer moet beslist worden of het bevel tot aanhouding wordt gehandhaafd of niet.

Kan de onderzoeksrechter het bevel tot aanhouding opheffen?

Dit kan op elk ogenblik zowel voor de beslissing van de raadkamer binnen de 5 dagen na de aanhouding als nadien.

Het initiatief om de opheffing te vragen kan genomen worden door de onderzoeksrechter zelf, doch ook de procureur des Konings of door de verdachte of diens raadsman.

De onderzoeksrechter moet zijn beslissing motiveren.

Kan de persoon die onder elektronisch toezicht staat in het kader van de voorlopige hechtenis toch nog opgesloten worden in de gevangenis?

Indien de verdachte onder elektronisch toezicht staat, kan de onderzoeksrechter in elke stand van het geding, ambtshalve of op vordering van het O.M., bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat het bevel tot aanhouding vanaf dat moment zal worden ten uitvoer gelegd in de gevangenis.

Dit kan dus gebeuren in de fase onmiddellijk na de aflevering van het bevel tot aanhouding maar ook met betrekking tot het elektronisch toezicht dat beslist werd door de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling.

De redenen hiervoor kunnen de volgende zijn:

- het verzuim van de verdachte om bij enige proceshandeling te verschijnen,
- het niet-naleven door de verdachte van de standaardinstructies en regels aangaande het elektronisch toezicht,
- het overtreden van de contactverboden
- nieuwe en ernstige omstandigheden die dit noodzakelijk maken en ten slotte de technische onmogelijkheid om het elektronisch toezicht voort te zetten.

De beslissing moet **gemotiveerd** zijn en er is **geen rechtsmiddel** mogelijk.

Bij opsluiting in de gevangenis moet wel de procedure van de voorlopige hechtenis gevolgd worden (verschijning voor de raadkamer).

Kan de onderzoeksrechter een aanhoudingsbevel afleveren tegen een in vrijheid gelaten of een in vrijheid gestelde verdachte?

Ja:

- als de verdachte verzuimt te verschijnen bij een proceshandeling;
- Indien nieuwe en ernstige omstandigheden die maatregel noodzakelijk maken. Het moet wel gaan over omstandigheden die pas ontstaan zijn na de invrijheidstelling van de verdachte of die pas nadien aan het lijt zijn gekomen.

Kan de onderzoeksrechter u vrijlaten onder voorwaarden?

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen vrijlaten onder voorwaarden en invrijheidstelling onder voorwaarden.

De vrijlating onder voorwaarden wordt bevolen door de onderzoeksrechter wanneer hij iemand niet aanhoudt.

De invrijheidstelling onder voorwaarden heeft betrekking op iemand die aanvankelijk wel was aangehouden doch in de loop van het onderzoek wordt vrijgelaten.

De onderzoeksrechter kan u op eigen initiatief, op vordering van de procureur des konings of op verzoek van de verdachte vrijlaten (in plaats van aanhouden) onder oplegging van één of meer voorwaarden. De beslissing van de onderzoeksrechter moet gemotiveerd zijn.

Dit kan voor een maximum van drie maanden.

Hij kan ook een borgsom vragen, die eerst moet betaald worden vooraleer u wordt vrijgelaten.

De voorwaarden kunnen ook geheel of gedeeltelijk opgeheven of gewijzigd worden. De voorwaarden kunnen ook volledig worden opgeheven.

In de wet is hiervoor een speciale procedure uitgewerkt.

Ook de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling kan iemand in vrijheid stellen onder voorwaarden.

Wie heeft er toezicht op de voorlopige hechtenis?

Hierbij moet er een onderscheid gemaakt worden tussen de eerste verschijning voor de raadkamer en de latere verschijningen.

Het toezicht wordt uitgeoefend door de raadkamer en in hoger beroep door de kamer van inbeschuldigingstelling.

Het toezicht is aan strikte termijnen gebonden.

Het bevel tot aanhouding blijft geldig tot en met de vijfde dag na de dag waarop het wordt ten uitvoer gelegd.

Indien men de voorlopige hechtenis wil laten voortduren, moet vóór het verstrijken van deze termijn een beslissing van de raadkamer tussenkomen, zoniet moet de verdachte in vrijheid worden gesteld.

De verdachte of zijn raadsman kunnen wel een uitstel van behandeling vragen. Dan is de termijn van vijf dagen geschorst.

Er zijn een aantal procedureregels voorgeschreven voor deze verschijning.

Belangrijk is wel dat de verdachte de laatste werkdag voor de verschijning inzagerecht heeft van zijn dossier, ook diens advocaat. De inzage van het dossier houdt in dat de verzoeker of zijn advocaat er zelf met hun eigen middelen kosteloos een kopie van kunnen nemen ter plaatse.

De onderzoeksrechter kan wel de kopie-name van het dossier of een aantal stukken gemotiveerd verbieden:

- indien de noodwendigheden van het gerechtelijk onderzoek dit vereisen
- of indien de kopie-name een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden.

Is de zitting van de raadkamer openbaar?

De zitting van de raadkamer is niet openbaar en gebeurt met gesloten deuren. Dit houdt in dat er geen publiek mag aanwezig zijn.

Aanwezig zijn wel de voorzitter van de raadkamer, het openbaar ministerie, de griffier, de verdachte, zijn raadsman en indien nodig een tolk. De verdachte kan zich laten vertegenwoordigen door zijn advocaat maar de onderzoeksrechter heeft wel de mogelijkheid de verdachte te verplichten aanwezig te zijn.

Er is geen rechtsmiddel mogelijk tegen de beslissing van de onderzoeksrechter.

De zitting begint normaal met het mondeling verslag van de onderzoeksrechter, de vordering van de procureur des Konings en het pleidooi van de verdediging.

Wie doet uitspraak over de handhaving van het bevel tot aanhouding?

De raadkamer kan verschillende beslissingen nemen:

- de verdachte vrijlaten;
- de verdachte vrijlaten onder voorwaarden, met bijvoorbeeld betaling van een borgsom
- de voorlopige hechtenis omzetten in elektronisch toezicht ook hier al of niet met voorwaarden;
- het bevel tot aanhouding niet handhaven;

De beslissing moet gemotiveerd zijn behoudens in geval van vrijlating.

De beslissing moet nadien ook nog betekend worden aan de verdachte binnen de 24 uren.

Wanneer het openbaar ministerie of de verdachte of diens advocaat conclusies heeft genomen, dan moet de raadkamer hierop antwoorden.

Wat houdt de beslissing van de raadkamer in ingeval de verdachte niet wordt vrijgelaten?

De beslissing van de raadkamer geldt als titel van vrijheidsberoving voor een termijn van één maand, vanaf de dag van de uitspraak.

Wanneer de raadkamer het bevel tot aanhouding voor de eerste keer gehandhaafd heeft, moet de raadkamer binnen de maand opnieuw tussen komen.

Na de tweede tussenkomst van de raadkamer, komt de raadkamer een derde keer tussen, maar van dan af komt de raadkamer slechts om de twee maanden tussen.

Telkens wanneer de verdachte voor de raadkamer moet verschijnen kan hij zijn dossier inzien en dit ten vroegste twee dagen voor de verschijning. Ook zijn advocaat kan het dossier inzien.

Hoe lang kan de voorlopige hechtenis duren?

Er staat geen maximumduur op de voorlopige hechtenis, maar volgens het E.H.R.M. moet er binnen een redelijke termijn een beslissing worden genomen: ofwel invrijheidsstelling (mits mogelijk betaling van een waarborg) ofwel berechting voor de rechtbank.

Hoe verloopt de procedure voor de raadkamer voor de tweede en volgende verschijningen?

Wanneer de verdachte voor de raadkamer moet verschijnen, moet een speciale procedure gevolgd worden.

De inzage van het dossier houdt in dat de verzoeker of zijn advocaat er zelf met hun eigen middelen kosteloos een kopie van kunnen nemen ter plaatse. De onderzoeksrechter kan echter, op gemotiveerde wijze, de kopie-name van het dossier of van bepaalde stukken ervan verbieden indien de noodwendigheden van het gerechtelijk onderzoek dit vereisen, of indien kopienamen een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden.

De verdachte kan ook vragen om binnen de 10 dagen voorafgaand aan de verschijning voor de raadkamer, om gehoord te worden door de onderzoeksrechter (samenvattende ondervraging).

Kan de zitting van de raadkamer openbaar gebeuren?

Dit kan doch pas na een termijn van 6 maanden of een jaar, respectievelijk wanneer de feiten strafbaar zijn met een opsluiting van maximum 15 jaar of meer.

De raadkamer kan dit met een gemotiveerde beschikking weigeren om drie in de wet bepaalde redenen:

- indien deze openbaarheid gevaar oplevert voor de orde, de goede zeden of de nationale veiligheid;
- indien de belangen van de minderjarigen of de bescherming van het privé-leven van de slachtoffers of van de andere verdachten dit vereisen;
- indien de openbaarheid de belangen van de justitie kan schaden wegens de gevaren die zij meebrengt voor de veiligheid van de slachtoffers of van de getuigen.

Is er hoger beroep mogelijk tegen de beschikking van de raadkamer die de hechtenis handhaaft?

Ja, dit beroep wordt behandeld door de kamer van inbeschuldigingstelling.

Dit beroep moet ingesteld worden binnen de 24 uren vanaf de betekening van de beslissing tot handhaving of verlenging van de voorlopige hechtenis.

Wanneer het openbaar ministerie of de verdachte of diens advocaat conclusies heeft genomen, dan moet de raadkamer hierop antwoorden.

Hoe verloopt de procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling?

De procedure verloopt met gesloten deuren en gelijkaardig met de procedure voor de raadkamer.

Ook hier kan de verdachte en zijn raadsman het dossier inzien.

Er is evenwel geen verslag van de onderzoeksrechter, wel een vordering van het openbaar ministerie en pleidooien van de verdediging.

De kamer van inbeschuldigingstelling moet uitspraak doen binnen de 15 dagen nadat het beroep is ingesteld.

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling een verdachte wil aanhouden die door de raadkamer was vrijgelaten dan moet dit gebeuren met eenparigheid van stemmen (3).

Het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling moet gemotiveerd zijn en er is enkel cassatieberoep mogelijk.

Wat wordt hier niet behandeld in deze brochure?

In deze brochure wordt volgende onderwerpen niet behandeld:

- aanhouding bij heterdaad;
- het bevel tot medebrenging;
- het aanhoudingsbevel bij verstek;
- het Europees aanhoudingsbevel;
- het bevel tot aanhouding met het oog op een onmiddellijke verschijning;
- de afsluiting van het gerechtelijk onderzoek;
- het toezicht op het gerechtelijk onderzoek;
- onrechtmatige of onwerkdadige hechtenis.

Nuttige info.

De wet op de voorlopige hechtenis vindt u [hier](#).

De wet op het politieambt vindt u [hier](#).

De verklaring van rechten verschenen in [het Belgisch Staatsblad](#) vindt u onderaan deze brochure.

Disclaimer – afwijzing van verantwoordelijkheid

Deze tekst werd opgesteld door Eric Beaucourt.

In deze brochure worden enkel de grote lijnen weergegeven van het verloop van het bevel tot aanhouding en de voorlopige hechtenis.

De volledige tekst van de wet op de voorlopige hechtenis kan u [hier](#) terugvinden.

Indien u nog meer wenst te weten, raadpleeg dan de tekst van de wet of doe een beroep op juridische bijstand.

Er bestaat een afzonderlijke brochure over de juridische bijstand. U kan hierover ook meer inlichtingen vinden bij de balie of bij www.advocaat.be.

Stand wetgeving november 2019.

U kan geen rechten ontlenen aan de inhoud van deze brochure.

